కాబోయే కథకులకు పనికొచ్చే చిట్కాలు

ఆరుద్ర

బొమ్మలు బాపు

"మనం చదివే చాలా కథలకన్నా, మనం రాసే కథలే మనకి బాగుంటున్నాయి. అయినా మనం పంపించే కథలు ఈ పత్రికలవాళ్ళు ప్రచురించరేం?" అని మీరెప్పుడైనా బాధపడ్డారా? ఇప్పుడూ పడుతున్నారా? పడకండి. ధైర్యం చేతబట్టుకొని, కాళ్ళు నిలదొక్కుకోండి.

మీరు పంపించే కథలు మీకొక్కరికే బాగుంటే చాలదు. అందరికీ బాగుండాలి. అప్పుడే సంపాదకులు వాటిని ప్రచురిస్తారు. బాగున్న కథల్ని పత్రికలవాళ్లు కళ్ళకద్దుకొని మరీ ప్రచురిస్తారు. వేసిన వాటికి తృణమో, పణమో పారితోషికం కూడా ఇస్తారు. (పూర్వం రమారమి తృణమే ఇచ్చేవారు. ఇప్పుడు పణం ఇస్తున్నారు.)

బాగా వుండేటట్టు కథ రాయాలంటే దానికి అనుభవం కావాలి.

"చాల్లేవయ్యా! ఆపాటి అనుభవం మాకూ వుంది. ఊకొట్టడం వచ్చిన దగ్గర్నుంచి కథలు వింటున్నాం. కూడబలుక్కొని చదవడం మొదలెట్టిన దగ్గర్నుంచీ కథలు చదివేస్తున్నాం. కాంపోజిషన్లు రాయడం మొదలెట్టిన మర్నాటినుంచి కథలూ రాస్తున్నాం. ఇంతకన్నా ఇంకేం కావాలి?" అని మీలో ఏ ఒక్కరేనా అనగలిగితే మీకు అనుభవముందని తప్పకుండా ఒప్పుకుంటాను.

చిన్నప్పట్నుంచీ కథలు వినాలనీ, చదవాలనీ, వ్రాయాలనీ తహతహ వున్నవాళ్లు మంచి కథకులవడానికి అవకాశాలున్నాయి.

భాగవతం రాసిన బమ్మెర పోతరాజు గారు మాత్రం ఎలా రాశారు? విబుధవరులవల్లి విన్నంత, కన్నంత, తెలియవచ్చినంత తేటపరిచారు. ఆహా! దొరికింది కీలకం! ఇదే మంచి కథలు రాయడానికి సూత్రం! కథ రాసేవాడు, ముందు బోలెడంత వినాలి. లాకాయి లూకాయివాళ్ళు చెప్పేది కాదు. విబుధవరులు చెప్పేది. ఆ తరవాత కనాలి. (అప్పుడే కథలు కనకూడదు, ఆ మాటకొస్తే కలలూ కనకూడదు. లోకాన్ని చూడాలి.)

కన్న తరవాత తెలుసుకోవాలి. కన్నవీ, విన్నవీ తెలుసుకున్నవీ కలగలుపు చేసేసి చెప్పాలి. (మామ్మూలుగా కాదు. తేటపరచాలి) అలాచేస్తే అందరూ భాగవతమంత బాగుండే రచనలు చేయగలరు.

"అబ్బే! అంత పెద్ద ఆశలేం లేవు. నేను ఛస్తే బమ్మెర పోతరాజుగారంతవాణ్ణి కాలేను. ఏదో చిన్న కథ రాసి, అది పత్రికలో పడితే నా పేరు చూసి మురిసిపోదామని ముచ్చటపడుతున్నాను" అంటారా? మీరింక కథలు రాయక్కర్లేదు. మీ ముచ్చట తీర్చడానికి మీరు రాసిన కథ బాగున్నా (మీకు) బాగులేకపోయినా (అందరికి) ఏ సంపాదకుడూ ప్రచురించి, ఇతర పాఠకుల్ని ఇబ్బందిపెట్టలేడు.

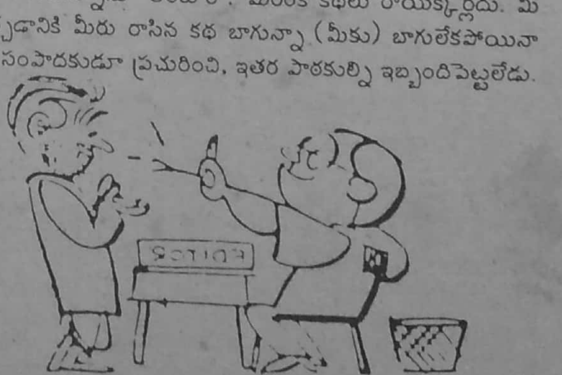

అచ్చులో మీ పేరు చూసుకోడానికి అనేకానేక మార్గాంతరాలున్నాయి. మంచి నిదులకు విరాళాలివ్వండి. మీ పేరు అచ్చులో చూడొచ్చు. లేదా మరో మార్గముంది;

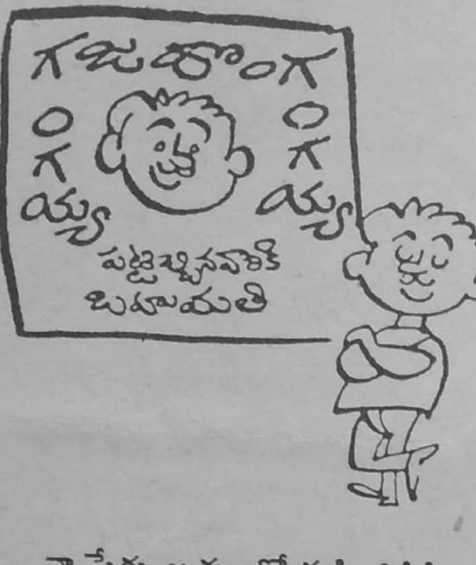

నా పేరు అచ్చులో పడింది!!

ఈ మార్గం మాత్రం తొక్కకండి. చిక్కులు పడతారు. మొదటి అచ్చులోపడి, తరవాత ఉచ్చులోనూ పడతారు.

పేరు తెచ్చుకోవలసింది! (చెడ్డపేరు కాదు. మంచి పేరు) పెద్ద ఆశయాలుంటేనేగాని, చిన్న (మెత్తు) పేరు సైతం రమ్మన్నారాదు. బమ్మెర పోతరాజుగారి ఉపమానమే మళ్లీ తీసుకుందాం. ఆయన భాగవతం రాశారంటే ఎలా రాశారు? గంటం పట్టుకొని తాటాకుల మీద చెక్కారు.

దానికెంత ఓపిక కావాలి. బోలెడంత. ఆయనకున్నంత ప్రజ్ఞలేకపోయినా, అంత ఓపికా మీకూ వుంటే మీరూ కథకులవుతారు.

"అభ్యాసం కూసువిద్య" అన్నారు? పెద్దలు. సాధనమున పనులు సమకూరు 'ధరలోన' అని కూడా వాళ్లే అన్నారని ఎందరెందరో ఉద్ఘాటిస్తున్నారు. మీరు కథకులవడానికి సాధనాలేమిటో ఆలోచిద్దాం.

కథ రాయాలంటే ఏం కావాలి? కథే కావాలి. చెప్పడానికేం లేకపోతే చెప్పేం ప్రయోజనం? కొంత మంది గొప్ప కథకులు ఏం లేకపోయినా గొప్ప గొప్పగా చెప్పేస్తారు. వాళ్ళు ఏమిటి వ్రాశారనికాదు. ఎలా వ్రాశారని మనం చదువుతాం. వాళ్ళలాగ చెయ్యి తిరిగాక అలా మీరూ రాయొచ్చుగాని ప్రస్తుతం కథ వున్న కథలే రాయండి.

సరే. కథ కావాలి. ఇది ఇంతకుముందు ఎవరూ ఎక్కడా రాయనిదైతే చాలా మంచిది. దేనిమీద రాయడం అని బాధపడకండి. హాస్యమాడేవాళ్లు 'దేని మీద అని ప్రశ్నేమిటిఅందరూ కాగితంమీదే రాస్తారు' అని సమాధానం చెప్తారు.

అబ్బ! గోడమీద కథ రాయడం చాలా కష్టం.

పూర్వం అలంకార శాస్త్రజ్ఞులు ఫలానా ఫలానా విషయాల గురించే వ్రాయాలి, అంటూ అనుశాసనం చేశారు కాబట్టి ఇబ్బందిలేదు. ఇప్పుడో అన్నీ కావ్య వస్తువులే!

"కుక్కపిల్లా
అగ్గిపుల్లా
సబ్బుబిళ్లా
కాదేదీ కవిత కనర్హం"

అన్నాడు ఆధునిక కవి. దేని గురించైనా మనం రాయొచ్చు. "ఒక కుక్కపిల్ల సైకిల్‌కింద పడింది. కుయ్యోమని అరిచింది. ఆ అరుపు పక్కనున్న ఆఫీసులోని గుమాస్తా విన్నాడు. వింటూ, పరధ్యానంగా హెడ్ గుమాస్తాపై కలం విదిలించాడు. సిరా పడింది. హెడ్‌గుమాస్తాకి కోపమొచ్చింది. గద్దించాడు. గుమాస్తా గాభరాపడ్డాడు. సిరాబుడ్డీ మీద పడ్డాడు. ఫైలు పాడైంది. అతడు చిరాకుగా వున్నాడు.

అప్పుడే పెద్ద ఆఫీసరొచ్చాడు. ఆయన హెడ్ గుమాస్తాని పిలిచాడు. చిరాకులో ఈయన వినిపించుకోలేదు" ఇలా ఎంత గొలుసైనా అల్లుకుపోవచ్చును" పెద్ద పెద్ద ఆఫీసరు చిన్న గుమాస్తాని తరవాత మెచ్చుకున్నాడు. సిరా ఏ ఫైలుమీద పడి పేజీలని అలికేసిందో, ఆ పేజీలలో దొంగలెక్కలున్నాయి.

అవితణిఖీచేసే వాళ్ళకి అంతు చిక్కలేదు. అనుమానించారు. ఆ ఫైలు పోలీసు లేబరేటరీకి పంపించారు. నేరం బయటపడింది. పెద్ద ఆఫీసరుకి, హెడ్‌గుమాస్తాకి శిక్షపడింది. చిన్న గుమాస్తాకి ప్రమోషనొచ్చింది.

అతడు సంతోషంగా ఇంటికి వెడుతూవుంటే సైకిల్‌కిందపడ్డ కుక్క ఎదురొచ్చింది. నీ మూలాన నాకు ప్రమోషన్ అని దాన్ని అతడు సమీపించి లాలించాడు. అది అతని చెయ్యి కరిచింది. అతడు వెధవ కుక్క! అని రాయితో కొట్టాడు.

అది పారిపోతూ కారుకిందపడి చచ్చిపోయింది. చిన్న గుమాస్తా దాన్ని చూసి ఏమనుకున్నాడు...??

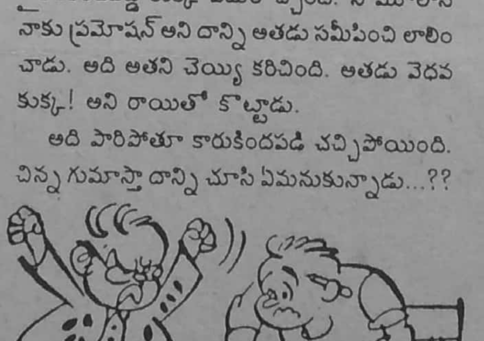

చూశారా మీకేదో ఉదాహరణ చెప్పాలని ఇంత కథ అల్లేశాను. ఇలాగ మీరూ అల్లొచ్చు. ఈ కుక్క కథ టూకీగా చెప్పాలంటే ఇలా చెప్పానా. ఇదే చిలవలూ, పలవలూ చెక్కి, పెద్ద కథని చేయవచ్చు.

జీవితంలో జరిగిన చిన్న సంఘటన తీసుకొని ఎవరైనా ఇలా రాయవచ్చు. అయితే తీసుకున్నదాన్ని మనం కొత్త కోణంలోంచి చూడాలి. లేదా కొత్త రకంగా చెప్పాలి. పాత సంఘటనల్ని, పాత పద్ధతిలోనే చెప్తే ఎవరిక్కావాలి?

చెప్పిందే చెప్పి, చెప్పిందే చెప్పి, మళ్ళా చెప్పి కొంతమంది హరిదాసులు సైతం రక్తికట్టిస్తారు. విన్నవాళ్లే విని, విన్నవాళ్లే విని, మళ్ళా మళ్ళా ఆనందించారంటే ఆ చెప్పడంలో గొప్పతనముందని మనం చెప్పుకోవాలి.

చెప్పే తీరు, తేటతెల్లంగా వుండాలి. సూటిగా వుండాలి. మన అమ్మమ్మలూ, నాయనమ్మలూ చెప్పగా మనం విన్న మొట్టమొదటి కథ ఒకటి తీసుకుందాం.

"అనగనగా ఒక రాజు. ఆ రాజు కేడుగురు కొడుకులు. ఆ ఏడుగురు కొడుకులూ వేటకెళ్ళి... ఈ కథ మీకూ తెలుసు కాబట్టి అంతా రాయను. ఈ కథలో వున్న సుగుణమేమిటి? పాత్రల్ని ప్రవేశపెట్టడంలో డొంకతిరుగుడులేదు. తికమక లేదు. తెలిసిన పాత్రల ద్వారా తెలియని పాత్రల్ని కథకుడు ప్రవేశపెడుతున్నాడు. అదీ తేటతెల్లంగా కథ చెప్పే తీరు.

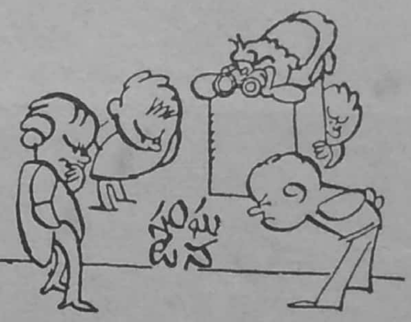

ఈ ఏడు చేపల కథలోనే మరొక సుగుణముంది. అది- కొసమెరుపు. చివర చీమ చెప్పే సమాధానం మనకి నవ్వు పుట్టిస్తుంది. కథ అయిపోయిందనిపిస్తుంది. ప్రతి కథలోనూ ఈ గుణముండాలి.

ప్రఖ్యాత కథానికా రచయిత 'ఓ హెన్రీ' చిట్టచివర తాను తిప్పదలిచే మలుపు మొట్టమొదట ఆలోచించుకొని కథ రాసేవాడట. మీరూ అలా ఆలోచించడం ఒక పద్ధతే.

అంతాన్ని ఆదిలోనే ఊహించకపోయినా, మధ్యలో ఊహించినా మంచిదే. కుంచాన్ని నిలువుగా కొలవడానికి వీల్లేకపోతే, అడ్డంగా కొలిచినా కొన్ని గింజలు నిలుస్తాయి. ఇందాకా మీకు ఉదాహరణ కింద కుక్క కథ చెప్పాను. అందులో కొంత అల్లగానే కొసమెరుపేమిటా అని అవ్యక్తంగానే ఆలోచించాను.

తనకి ఉపకారం చేసిన కుక్కపిల్లకి గుమాస్తా కృతజ్ఞత చెప్పడంతో కథ అంతం చేద్దామనుకున్నాను. ఇది మరీ రొటీనుగా ఉందని, అది అతని చెయ్యి కరిచిందని చెప్పాను. ఇప్పుడు అనవసరంగా కుక్కపిల్ల

Scanned by CamScanner

విలన్ అయిపోయిందే అని నాకూ బాధ కలిగింది. కరిచిన కుక్కని ఎవడూ క్షమించడు.

అందుకే గుమాస్తా దాన్ని కొట్టాడన్నాను. అది కారుకిందపడి చచ్చిపోయిందన్నాను. అప్పుడు గుమాస్తా ఏమనుకున్నాడో మీరే ఊహించుకోండ న్నాను. ఇప్పుడు పాఠకులు కూడా కథలో పాల్గొం టారు.

ఇలా అంచెలంచెలుగా ఆలోచించి కథ రాయడానికి మీరూ సిద్ధంగా వున్నారా. సరే మీతో కలిసి సహాయం చేస్తాను. కథావస్తువు ఎంచుకున్నాక, క్రమాన్ని ఆలో చించుకున్నాక కాగితంమీద పెట్టడమే తరువాయి.

కథ చెప్పడానికి భాష కావాలిగా. ఎలాంటి భాషలో చెప్పడం? మనకొచ్చినంత భాషలోనే ఎలా మాట్లాడు కుంటే అలా రాయవచ్చుననే వరం గిడుగు రామమూర్తి గారి ధర్మమా అని లభించింది. దాన్ని సద్వినియోగం చేసుకుందాం.

'నిజం చెప్పడానికి ఉన్నమాటలు చాలు. అబద్ధ మాడడానికే మాటలకోసం వెతకాలి? అని (బహుశా) చలంగారు (కాబోలు) అన్నారు. తెలియని మాటలు ఉపయోగించవద్దు. వాడిన మాట అక్కడ ఆ సంద ర్భంలో అవసరమా కాదా అని కూడా ఆలోచించాలి. మాటల్ని తూచి వాడమన్నారు.

మాటల్ని తూచడమెలాగ. "అవేం ఘన, ద్రవ, వాయుపదార్థాలా తూచడానికి?" అనుకోవద్దు. మాట ల్ని తూచి వాడగలిగినవాడే సమర్థుడని చెప్పాలి. 'కీలెరిగి వాత, వీ లెరిగి చేత' అన్నట్టు వాడినమాట అతికినట్టుండాలి. ఆ మాట వాక్యంలో ముందొచ్చినా, వెనకొచ్చినా పనికిరాదు. ఒక ఉదాహరణ చెప్తాను.

"సీతా! నిన్ను ప్రేమిస్తున్నాను.

నీవు నిరాకరిస్తే చచ్చిపోతాను"

ఆమె నిరాకరించింది.

అతడు చనిపోయాడు.

అరవై ఏళ్ళ తరువాత.

ఈ ఉదాహరణలో 'అరవై ఏళ్ళ' తరవాత అన్న మాట ఆఖర్నొస్తేనే జోకు. 'ఆమె నిరాకరించింది. అరవై ఏళ్ల తరువాత అతడు చచ్చిపోయాడు' అన్నా మనుకోండి గమ్మత్తేముంది?

ఇప్పుడు, ఒక వారపత్రిక సంపాదకులు తిరస్క రించిన ఒక కథలోంచి మరో ఉదాహరణ ఇస్తాను.

"ప్రేమ... ఈ రోజులలో మరీ కేవలం యువతీ యువకులకు అది పర్యాయ పదమయింది-"

పర్యాయపదం కాదు, ఊతపదమైంది అనాలి. రచయిత తాను వాడే మాట ఏమిటో ఆలోచించ కుండా వాడేయకూడదు.

తిరస్కరించిన కథలలోంచి ఎన్నైనా ఉదాహరణలు ఇవ్వవచ్చు. అయితే కథలు ఎలా రాయాలో మీకు చెప్పదలచుకున్నానుగాని, రాయకూడదో కాదుగా. అందుకే రాసే పద్ధతే చెప్తాను.

సరే! కథావస్తువు దొరికింది. భాష నిర్ణయించుకు న్నాం. ఎత్తుగడ ఎలా చేయడం. ఇది గడ్డుసమస్యే. దీన్నే కృత్యాద్యవస్థ అంటారు. నేను మీకు చెప్పిన కుక్కపిల్ల కథే తీసుకుందాం. దీన్ని ఎక్కడైనా మొదలు పెట్టవచ్చు.

గుమాస్తా పేరేమిటి పెడదాం? (గురునాథం అం దాం) ఫైళ్లలో కాగితాలు పెట్టడంతో మొదలుపెడ దామా? లేదా, రోడ్డుమీద కుక్కపిల్ల తిరుగుతూ వుండడం మొదలెడదామా!

కథలో 'యూనిటీ ఆఫ్ టైం?' అనీ, 'యూనిటీ ఆఫ్ స్పేస్' అనీ రెండు వుంటాయంటారు. వీటి గురించి ముందు ముందు తెలుసుకోవచ్చు. కథ ఆద్యంతాలలో ఏకత్వం కావాలన్నది ఒక లక్షణం. కథ రోడ్డుమీద మొదలెట్టి రోడ్డుమీద అంతం చెయ్యడం బాగుంటుంది. అందుచేత కుక్కపిల్లతోనే మొద లెడదాం.

రోడ్డుని వర్ణించుదామా! శుభం. అయితే ఒకటి జ్ఞాపకం పెట్టుకోండి. అనవసరపు వర్ణనలు మంచిది కాదు. చదివేవాళ్ళకి విసుగూ, మనకి శ్రమ. నా చిన్న ప్పుడో సుభాషితం చదివాను. ఇప్పటికీ మరిచిపోను. అదీ కథలు రాసేవాళ్ళకి సలహాయే.

"గదిలో ఒక పిస్తోలు వుందని కథలో చెప్తే, కథ అయిపోయేలోపున అది పేలాలి. లేకపోతే అది వున్నట్టు చెప్పడం దండుగ" అని చెఖోవ్ (కాబోలు) చెప్పినట్టు నార్లవారు (బహుశా) రాశారు. ఎవరు చెప్పారో నేను మరిచిపోయినా చెప్పింది మరచిపోలేదు.

రోడ్డుని వర్ణిస్తూ, కార్లూ, సైకిళ్లూ చిత్తమొచ్చినట్టూ పోతున్నాయి అని చెబ్దాం. ఏమంటే కొంతసేపు పోయాక మొదట సైకిల్‌కిందా తరువాత కారుకిందా

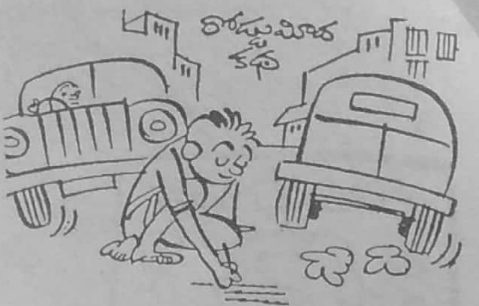

కుక్కపిల్లా పడుతుంది. మన కథకి అవసరం కనుక వర్ణిద్దాం.

అయితే ఉత్తవర్ణన ఏం బాగుంటుంది. కొంచెం చమత్కారం కావాలి. "మహానగరంలో మనుష్యులు కార్లమీద పోతారు. కార్లూ మనుషులమీద పోతాయి" అందాం. ఎలా మొదలెట్టినా పాఠకుడిలో ఉత్సాహం కలిగి కుతూహలం కలిగేటట్టు మొదలెట్టాలి.

(జాన్‌పెన్ అనే) ఒక నవలా రచయిత (టెమ్టేషన్ అనే) ఒక నవల ఇలా మొదలెట్టాడు. "నేను పుట్టడానికి ఆర్నెల్ల ముందునుంచీ, నన్ను చంపడానికి హత్యా ప్రయత్నాలు జరిగాయి"

ఈ ఎత్తుగడ ఎంత బాగుంది. కుతూహలం కలిగిస్తుంది. ఇంకో వాక్యంలో ఆ హత్యాప్రయత్నాలు చేసేది వాళ్ళ అమ్మేనన్నాడు. మరికొంత కుతూహ లం. ఒక సాంఘిక సమస్య, బోలెడంత పాత కథ అన్నీ వచ్చేశాయి. అయ్యో పాపం అని మొదటే అనిపిస్తుంది.

ఇటువంటి సెంటిమెంటుని కథ ఎత్తుగడలో ఈ రచయిత వాడితే చచ్చి, స్వర్గాన వున్న నారాయణ బాబు ఒక గేయం చివరలో చచ్చిపోయిన పురిటి కందుయొక్క గాజుకళ్ళు 'మా అమ్మే చంపింది! మా అమ్మే చంపింది' అని నేరారోపణ చేస్తున్నట్టు వర్ణించాడు.

కథ మొదట్లో కుతూహలాన్నీ, చివర ఆలోచనల్నీ కలిగించాలి. మధ్యలో చెప్పేది రక్తికట్టిస్తూ, చెప్పుకు పోవాలి.

ఈ మాత్రం కిటుకులు చెప్పాను కనుక ఇక మీరే ఆలోచించండి. రాయండి.

● రాసిన కథ పేజీకి ఒక ప్రక్కనే రాయండి. ఇది పత్రికలవాళ్ళ సౌకర్యం కోసం. (అబ్బే- రెండో పక్క వాళ్లేం రాసుకోరు.)

Scanned by CamScanner

● రాసిన కథలో కామాలూ, ఫుల్ స్టాపులూ మీరే పెట్టడం మంచిది. (సంపాదకులు కాంపోజిషన్లు దిద్దే ఉపాధ్యాయుడు కాదు.)

● కథని ఈ కొసనుంచీ ఆ కొసదాకా పాడుస్తూ రాసేయకండి. పేరాగ్రాపులుండాలి. మరీ ఒక వాక్యం ఒక పేరాగ్రాపుకింద వ్రాయకండి. (పేరాలుగా కథని ఎందుకు విభజించాలో కూడా చెప్పమంటారా? అన్నీ చెప్పేస్తే అంతట మీరేం తెలుసుకుంటారు. పది మంచి కథలు చదివి ఊహించండి.)

● రాసిన కథని పత్రికలో అచ్చువెయ్యడానికి మీరేం డబ్బు ఇవ్వక్కర్లేదు. మీ కథ వేసుకుంటే వాళ్లే మీకిస్తారు. (తృణంకాదు, పణం!) అందుచేత 'మేమెంత డబ్బుకట్టాలి?' అని ఉత్తరాలు రాయకండి.

● మీ కథ సంపాదకుడికి నచ్చకపోతే, అది అతడు బుట్టదాఖలా చేస్తాడు. మీకు తిరిగి పంపించేయాలంటే స్టాంపులు జతచేసి పంపండి. (ఎంత బరువుకి ఎన్ని స్టాంపులో తెలుసుకొని మరీ.)

● మీరు రాసిన కథ మీరే చదివి వినిపిస్తే గాని, తెలియని దస్తూరీలో రాయకండి. (ఒకానొక డాక్టరు గారు పెళ్ళానికి ఉత్తరం రాశాడుట. ఆ దస్తూరీ తెలియక మందులషాపుకెళ్ళి మందులు కట్టేవాణ్ణి చదవమందట. అతగాడు మనసులోనే చదువుకొని లోపలకెళ్ళి ఒక మందు తీసుకొచ్చి, చేతిలో పెట్టి మూడురూపాయలు ఖరీదన్నాడట!!)

● రాసిన కథ వెంటనే పత్రికలో పడకపోతే నిరుత్సాహపడకండి. మీ రచనలు ఎన్ని తిరిగివచ్చేసినా బాధపడకండి. (ఆదిలో నా రచనలకూ అదే గతి పట్టింది. అప్పుడు తెగ బాధపడినా, ఇప్పుడు సంతోషిస్తున్నాను. ఏమంటే అవి ఆనాడు అచ్చుపడితే వాటిని ఇవాళ నేనే చదువుకొని సిగ్గుపడతాను.)

● కనుక కథ రాసిన వెంటనే పంపకండి. రాసిన వేడిలో బాగానే వుండొచ్చు. కనీసం వారం రోజులు పోయాక ఒకసారి మీరే చదువుకోండి. ఇది ఇంకొకడు రాసి పత్రికలో పడితే, నేను చదువుతానా అని ప్రశ్నించుకోండి. సమాధానం ఏం చెప్పుకుంటారో దాన్నిబట్టి సంపాదకుడికి పంపించండి. గుడ్‌లక్!

(ఆంధ్రపత్రిక సౌజన్యంతో)

Scanned by CamScanner